

Veruela, Tarassona i el Moncayo

13 i 14 d'abril de 2013

Aquest cap de setmana primaveral la Secció d'Excursionisme de l'Ateneu, ens porta a visitar una de les contrades veïnes de l'Aragó.

El dia 13 dissabte, sortim puntualment de bon matí, de Lleida i després de l'habitual parada per esmorzar, emprenem el camí direcció a Saragossa. Recorreguts uns quants quilòmetres aviat albirem al fons el Moncayo nevad, que ens donava la benvinguda. Passem per Vera del Moncayo i arribem al Monestir de Santa Maria de Veruela.

El Monestir, des de l'exterior, imposa per la gran superfície que ocupa. Està totalment emmurallat i en forma d'hexàgon irregular. El protegeix un mur de quasi un quilòmetre.

És la primera fundació cistercenc a l'Aragó, data l'any 1145. Històricament el monestir sempre ha estat lligat al vi. Els monjos van ser els primers al segle XII en portar les vinyes a aquesta terra.

Actualment es pot visitar gran part d'aquest conjunt arquitectònic, i també el museu del vi de la D.O. del Campo de Borja, construït en un dels edificis restaurats. Inaugurat l'any 1994, és un dels primers d'Espanya i el primer museu d'Aragó.

És un centre didàctic i interactiu que uneix la tradició i la modernitat, mostrant al visitant el procés del vi: de la vinya a la taula.

Tot seguit varem entrar al recinte creuant un jardí fins que va arribar el guia.

Ja dins del recinte el guia ens va explicar la història del monestir des dels inicis fins ara. El cenobi verolense ha passat etapes diferents. Des del 1145 al 1835 va ser una etapa d'expansió on la fundació cistercenc va aportar valors religiosos i culturals i també de caire econòmic i polític. La construcció d'un monestir d'aquestes dimensions necessitava ingents recursos econòmics que s'obtenien de les altes rendes que rebien i que els va permetre millorar i ampliar el cenobi.

Uns dels abats importants va ser Hernando de Aragón (1535-1539) net de Ferran el Catòlic.

A partir 1835, any de la desamortització, el monestir va ser abandonat, saquejat i robat.

Veruela es va convertir en un lloc d'estiueig i de viatgers romàntics. Així els germans Bécquer entre els anys 1863 i 1864 van gaudir dels paratges saludables i naturals del Moncayo. Ho vàrem poder veure a l'espai Bécquer, estança verolense dedicada als seus escrits i dibuixos.

Monestir de Veruela

Seguint la història del monestir, la Comissió central de monuments artístics de Madrid va reclamar la seva conservació (any 1862-1863).

Així des del 1877 fins al 1973, va estar sota la tutela de la companyia de Jesús i és va convertir en noviciat. Al 1919 el cenobi és declarat Monument Nacional, i al 1976, l'estat el va cedir a la Diputació de Saragossa per a la seva rehabilitació i conservació.

Aquesta institució continua ara les obres de restauració i ofereix al centre quantitat d'activitats culturals.

Seguint el guia, vàrem veure les diferents estances restaurades i visitables.

L'espai Bécquer, antic magatzem i bodega (s. XIII-XIV) o també pas dels llecs per entrar a l'església.

Església abacial de Sta. Maria de Veruela (s. XII-XIII):

Amb tres naus cobertes amb creueria gòtica simple. És l'espai més gran i més cuidat del monestir, per la seva funció dins del món cistercenc. A l'altar major la titular del temple, Maredeu de Veruela, talla de fusta policromada (s.) XV. Al creuer central hi ha nou làpides funeràries dels abats en alabastre blanc (s. XVI-XVIII). La sagristia espaiosa, el claustre (s. XIV) d'estil gòtic, els capitells estan adornats amb espècies vegetals. La sala capitular (s. XIII) és el lloc més solemne del monestir on posen l'hàbit als monjos i també hi són enterrats. Hi ha diverses làpides sepulcral al terra. El rentamans (s. XIV) una font al centre, a prop del refectori. El refectori o menjador comú (s. XIII-XVI) amb una volta de creueria gòtica i finalment la cuina (s. XIII).

D'aquesta estança cal destacar el *pasaplatos*.

Església de Sta. Maria de Veruela

En acabar aquesta visita tant interessant varem pujar a l'autocar, que ens va portar a l'hotel las Brujas de Bécquer. Allí varem dinar i descansar una mica.

A la tarda, l'autocar ens porta a Tarassona per visitar la catedral.

Puntualment entrem amb la guia per començar la visita.

Asseguts a la nau central ens fa una explicació introductòria de la seva història.

Es va començar a edificar al 1162 fora de la muralla de la ciutat. D'aquí li ve el nom Santa Maria de la Huerterita (lloc on hi havia horts). La construcció es va fer damunt una església mossàrab anterior. Es va consagrar el 1235 i va ser destruïda el 1357 durant les guerres de Pere el Cruel.

En la mateixa centúria es va emprendre de nou la reconstrucció en l'estil mudèjar i es va acabar en el segle XVI, amb el cimbori, obra de maó amb aplicacions de ceràmica, la torre del rellotge i el claustre.

De llavors fins ara ha sofert canvis i restauracions contínuament. Tancada total o parcialment des de 1992; s'ha obert al públic, després de trenta anys, a l'abril del 2011.

L'església té tres naus i girola. El retaule major, del s. XVII mostra relleus i escultures de Crist, profetes i sibil·les. El cimbori destaca per la seva altura (24 m.) i l'ornamentació abans tapada que, es única en tot Europa.

El cor, tancat amb una reixa barroca de fusta, conserva un cadirat gòtic s. XVIII. Les capelles guarden nombroses obres d'escultura i pintura especialment retaules, i també tombes gòtiques i plateresques.

Destaquen el retaule plateresc de la capella de Sant Joan Batista, el de la capella del Roser del s. XVI, el de la de Sant Jaume, amb pintures d'estil flamenc, la dels sants patrons del bisbat: Prudenci, Gandioso i Atilano.

Una monumental portada plateresca dóna pas al claustre mudèjar del s. XVI, que ofereix finestres calades de gran varietat.

Acabada la visita a la catedral ens espera una passejada per la ciutat.

De nou una altra guia, ens hi acompanya. Comencem el recorregut pel barri històric.

Ajuntament de Tarassona

Carrerons i comerços antics ens porten fins a la plaça de l'Ajuntament. L'Ajuntament ocupa l'edifici de l'antiga llotja del s. XVI. Té una gran façana decorada amb grans relleus a la part alta (còpia del Monestir de Veruela) i a la meitat una banda amb relleu on es veuen molts personatges d'històries llegendàries de Tarazona. A banda i banda de la porta llueixen els escuts de Carles V d'Aragó i el de la ciutat.

Al mig de la plaça hi ha el monument de ferro al "Cipotegato". És un tipus de bufó llegendari que surt de l'Ajuntament cada 15 d'agost i que els "Turiasonenses" l'esperen fora, per tirar-li tomàquets.

Continuem pel barri jueu pujant fins dalt de tot de la ciutat on es troba el Palau Episcopal, construït al s. XVI sobre l'antiga Suda musulmana. L'edifici està deteriorat però ofereix al visitant una rica ornamentació a les escales i sales. Cal destacar la sala de tots els retrats dels bisbes de la diòcesi de Tarassona.

També veiem les restes de muralles romanes que queden al barri.

Tarassona

Baixem de nou a la ciutat i ens trobem amb el riu Queiler que travessa la ciutat.

Seguim a la guia i ens porta a la plaça de braus bella. Ens crida l'atenció la seva forma octogonal i els habitatges sobre i voltant la plaça.

I ja una mica cansats arribem al convent de Sant Francesc, ara parròquia. La seva fundació s'atribueix al Sant d'Assís, és del s. XIII, L'església és gran. Ens crida l'atenció, en una de les capelles, un crist jacent articulats que veneren per Setmana Santa.

Hi ha un bon claustre de dos pisos, amb murals i pintures interessants.

De nou a l'autocar i, cap a l'hotel hi falta gent. Agafem l'equipatge, repartiment d'habitacions, acomodar-se i a sopar.

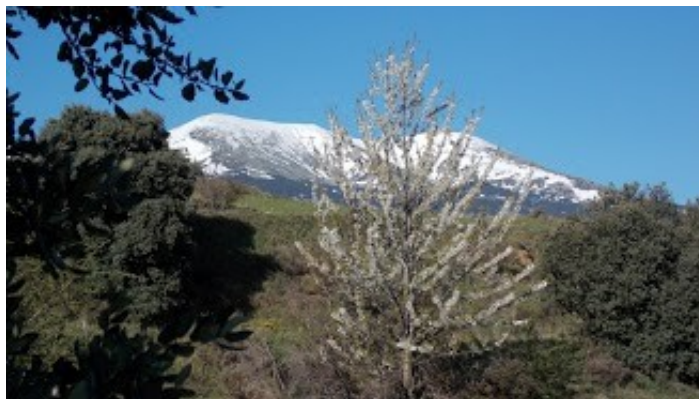
Passejada curta, l'aire de Moncayo ens acompanya i ens vigila. A dormir, per avui, ja n'hi ha prou. Agafar forces per demà.

Diumenge dia 14 a dos quarts de nou esmorzar, carregar les maletes i a l'autocar.

Ens fa un dia magnífic per gaudir de la natura que és el nostre objectiu,

Ens desplaçarem amb l'autocar fins al Parc Natural del Moncayo.

Avui serà diferent d'ahir, serà "la cultura" de la natura. Valorar, estimar i respectar el nostre planeta i el paisatge. És la nostra responsabilitat i ens ajudarà a conscienciar-nos-en un professional de la natura, l'Andrés, que ens acompanyarà tot el matí.

El Moncayo

El viatge fins arribar al parc és agradable, anem pujant enmig de pins i alzines fins que fem la primera parada.

Contemplem l'alzinar, amb les rames florides, arbres de gran envergadura i de vida molt llarga. Les abelles aprofiten la flor per la mel fosca d'alzina. Al sota bosc hi ha timoners florits, esbarzers florits, ginebró, les heures verdes, ortigues, diverses orquídiess, ...

Amb el Moncayo al davant, ens fem la foto.

De nou a l'autocar seguint per dins el Parc i la segona parada. Ara a caminar, estem al Rebollar d'Agramonte. Anem per un corriol admirant i escoltant tot el que l'Andrés ens ensenya, ja siguin les margarides, altres minúscules flors o els grans formiguers que pel camí anem trobant fins a la gran fageda que s'adapta a aquest paisatge aragonès. Continuem la nostra excursió amb pedres, patamolls, plantes aromàtiques fins arribar a l'Abedular, arbre de tronc esvelt blavós i platejat, amb arrels visibles al terra que s'uneixen unes amb les altres.

Seguim i arribem a la font on fem una parada per descansar abans d'emprendre la baixada.

Ja a l'autocar ens dirigim a dinar a l'hotel Gomar a San Martín de la Virgen del Moncayo, i, després d'assaborir un bon dinar, a descansar a l'autocar.

A la tarda ja direcció Lleida parem a Borja, ciutat mil·lenària que la caracteritza el seu Castell a dalt de tot.

Fem cap a la plaça de l'Ajuntament que ens espera la guia i ens obra les portes per nosaltres.

Seiem al saló de plens i allí ens explica la història d'aquesta població des dels seus orígens fins ara.

L'Ajuntament té una bonica façana, típica del Renaixement aragonès. És va construir entre 1532 i 1534 per Antón de Veoxa per ser la seu del "Concejo".

Cal mencionar el "Salón de Reyes" on es conserva una galeria de retrats, de tots els reis que van concedir privilegis a la ciutat.

Des d'allí la guia ens va acompanyar al Museu de la Col·legiata.

L'edifici és un bonic exemple de l'arquitectura renaixentista aragonesa, amb planta baixa i dos pisos.

Museu de la Col·legiata. Borja

Les sales que vàrem visitar són molt interessants i amb peces molt importants. Entre elles el Crist jacent i les quinze taules que s'exposen de l'antic retaule major de la Col·legiata de Santa Maria encarregat l'any 1460.

Amb tot un important bagatge de coneixement pugem a l'autocar i continuem el viatge de retorn a Lleida.

Carme Treserres